

ENTOMOLOGISCHE BERICHTEN

MAANDBLAD UITGEGEVEN DOOR

DE NEDERLANDSCHE ENTOMOLOGISCHE VEREENIGING

Deel 22

1 juli 1961

No. 7

Adres der Redactie:

B. J. LEMPKE, Oude IJselstraat 12^{III}, Amsterdam-Zuid 2 — Nederland

INHOUD: V. S. van der Goot: Over enkele Dorylaidensoorten in Nederland (p. 113). — A. C. Nonnekens: De Coleoptera van het Amsterdamse Bos (p. 116). — J. A. Janse: Neue Fundorte italienischer Tagfalter (p. 129). — Literatuur (p. 131: M. A. Lieftinck; p. 132: B. J. Lempke). — Korte mededelingen (p. 115: B. J. Lempke, Verzoek; p. 128: G. J. Flint, B. van Aartsen; p. 132: A. Diakonoff, Aangeboden).

Over enkele Dorylaidensoorten in Nederland

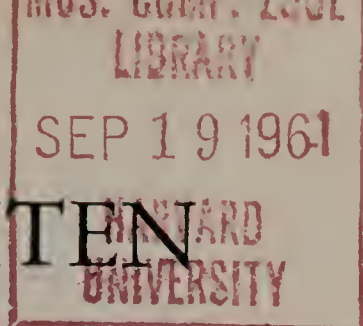
door

V. S. VAN DER GOOT

Toen ik in mijn verzameling de Dorylaidae (Dipt.) nakeek, bleek er een ♀ exemplaar van *Verrallia pilosa* Zett. (faunae nov. spec.) aanwezig te zijn met als vindplaats Wageningse Berg, 28.VI.1951. De determinatie voert via de zeer duidelijke occipetaalborstels naar het genus *Verrallia*. De niet vertakte mediaalader sluit *V. aucta* Fall. uit, terwijl de duidelijk zichtbare wratjes halverwege de onderzijde van de dijen I en II zonder twijfel naar *V. pilosa* Zett. leiden. Het is een soort met vrij brede donkere doffe dwarsbandjes op het achterlijf en een opvallend sterke beborsteling van het borststuk.

Voorts trof ik in mijn verzameling een exemplaar aan van *Chalarus holosericeus* Mg. (faunae nov. spec.). De vleugeltjes van dit dier zijn vochtig geweest en daardoor verfrommeld. Toch was nog duidelijk te bepalen, dat het vleugelstigma een lengte had van ongeveer zes maal het vierde deel van de costaalader. Alle twijfel aan de determinatie verdween toen bleek, dat de schenen en tarsen duidelijk licht gekleurd waren, de tarsen waren zelfs merendeels licht. Dit in tegenstelling tot de gewone *Ch. spurius* met zwarte poten met iets gele dij-scheen gewrichten en met een vleugelstigma, dat ongeveer vier maal zo lang is als het vierde deel van de costaalader. Bij raadplegen van de literatuur bleek, dat Prof. DE MEIJERE de soort in 1916 heeft laten vervallen als synoniem van *Ch. spurius*. In het werk van SACK (LINDNER) wordt ze echter wel degelijk als een goede soort beschouwd. Het enige dier, dat bekend was, was van Utrecht (mei), gevonden in de vorige eeuw. Dit exemplaar is niet meer aanwezig in de collectie-DE MEIJERE. Mijn exemplaar is gevangen in de Alkmaarder Hout, 5.VII.1954. SACK vermeldt de soort speciaal van beekoevers.

Een Dorylaide van de moerassen aan de oostzijde van Ankeveen, verzameld op 15.VI.1950, bleek een ♀ te zijn van *Dorylas perspicuus* de Meij., een soort, welke volgens SACK alleen in Nederland gevonden is en wel een ♂ van Bussum,

VIII.1902. Het ♀ was dus onbekend. Dit dier heeft dezelfde kenmerken, die het ♂ van de verwante soorten onderscheidt, namelijk een geheel glimmend zwart achterlijf, gele poten met een zwart spikkeltje op de dijen en geelachtige zijden van het achterlijf. Dit laatste in mindere mate dan het ♂, want bij het ♀ zijn alleen de achterhoeken en onderranden van de ringen 3 en 4 geel. Verder waren de derde antenneleden fraai oranje, maar die zijn helaas afgebroken. Een viertal ♂♂ op dezelfde dag en plaats gevangen bleek niet tot deze soort te behoren.

In de Nieuwe Naamlijst van 1898 staan zowel *Dorylas campestris* Latr. als *D. ater* Mg. vermeld. In 1907 schrapte Prof. DE MEIJERE *D. ater* als synoniem *D. campestris* Latr. *D. campestris*, zoals beschreven door BECKER, vatte hij op als als een andere soort, waarvan hem geen inlands materiaal bekend was. SACK (in LINDNER) huldigt echter de opvatting, dat *D. ater* Mg. en *D. campestris* (Latr.) Becker als de twee soorten in kwestie moeten worden opgevat en bij SACK worden ze in de tabel ook als aparte soorten onderscheiden. Het gevolg is, dat juist *D. ater* Mg. (faunae nov. spec.) inlands is en dat *D. campestris* Latr. van de lijst der Nederlandse soorten geschrapt moet worden, omdat er geen materiaal van aanwezig is, dus juist andersom als Prof. DE MEIJERE stelde in zijn eerste supplement op de Nieuwe Naamlijst. *D. ater* was al van Nederland vermeld door COBBEN, maar deze merkte niet op, dat het een soort betrof, die nog niet als Nederlands bekend was. *D. ater* heeft bij het ♀ een dof borststuk en bij het ♂ mist het achterlijf grauwe vlekken op de zijanten van de achterlijfsringen. *D. campestris* heeft bij het ♀ een glimmend borststuk en bij het ♂ vinden we wel de grauwe zijvlekken. Eveneens met *D. campestris* verwant is *D. thomsoni* Becker (faunae nov. spec.). Het ♂ van deze soort heeft de grauwe zijvlekken, maar bezit op het achterlijf fraaie dofwarte dwarsbanden op de ringen, terwijl bovendien het hypopyg behalve de gebruikelijke deuk (hier zeer groot) een kielvormig uitsteeksel bezit. In mijn verzameling 6 ♂♂ van het Heilooër bos, de Alkmaarder Hout en van Bergen-N.H. uit het bos rond de Oude Hof, data 16.VI tot 30.VII. Op de laatste tergiet voor het hypopyg hebben deze dieren twee ronde deukjes, naast elkaar geplaatst, die ik in LINDNER niet vermeld vond en die daar ook niet afgebeeld worden in fig. 17 en 18, plaat II.

Tenslotte is het nog nuttig op te merken, dat van het genus *Nephrocerus* de soort *N. flavicornis* Zett. twee maal nieuw voor Nederland vermeld is. Voor het eerst werd ze gevonden in de vorige eeuw door VAN EYNDHOVEN te Empe bij Zutphen (juli). Het exemplaar is nog aanwezig in de collectie-DE MEIJERE en ze werd gepubliceerd in de Nieuwe Naamlijst van 1898. De soort werd toen abusievelijk weggelaten in de Naamlijst van 1939 met als gevolg, dat ze in 1953 opnieuw voor de fauna werd geregistreerd door de vinder, de heer GEURTS, in het Natuurhistorisch Maandblad Limburg 42 : 98 en door Br. THEOWALD, die de soort op naam bracht, in *Entom. Ber.* 15 : 30, 1954. Het betreft hier een exemplaar uit Echt, 16.VI.1950.

Van de Dorylaidae zijn rond Alkmaar *Chalarus spurius*, *Verrallia aucta* en *Dorylas furcatus* de gewone soorten. In het algemeen moet men Dorylaiden zoeken in bossen, waar ze liefst in dichte struiken vliegen. Hun vlucht doet aan die van de zweefvliegen denken, waar ze ook verwanten van zijn. Bloembezoek, zoals bij deze laatste groep regel is, heb ik echter nooit geconstateerd. De levens-

wijze van de larven is geheel anders dan die van de zweefvlieg-larven: het zijn endoparasieten van de kleine springcicaden, waar de ♀ vliegen waarschijnlijk naar zoeken als ze statig tussen de takken en bladeren door laveren. Evenwel laten de ♂♂ hetzelfde gedrag zien en het is merkwaardig, dat ze dan voorkeur voor bepaalde struiken kunnen vertonen. Zo verzamelde ik op 9 mei 1960 in het Heilooër bos in nog geen uur tijd 17 ♂♂ (geen ♀♀) van *Dorylas furcatus* in een klein meidoornstruikje. Hierin zag ik springcicaden. Er vlogen ook enkele vliegjes in een nog kleiner struikje op enkele meters afstand. Langs hetzelfde bospad stond dertig meter verderop een grote meidoornstruik, die echter volkomen Dorylaidenloos was. Het verzamelen van een dergelijke grote serie is echter een unicum.

Summary

Dorylas ater Mg., *D. thomsoni* Becker, *Chalarus holosericeus* Mg. and *Verralia pilosa* Zett. (Dorylaidae, Dipt.) are new to the Dutch fauna. *D. campestris* Latr. must to be struck off the Dutch list. In the author's collection there is also the hitherto unknown ♀ of *D. perspicuus* de Meij., from marshes near Ankeveen, 20 km SE of Amsterdam, 15.VI.1950. This specimen has the same characters as SACK (LINDNER) used for the ♂ in his key, but the yellow coloured parts on the abdomen are restricted to the sides of segments 3 and 4.

Literatuur

- COBBEN, R. H., 1956, Voorlopige mededeling over enkele cicaden-parasieten, *Ent. Ber.* 16: 160—165.
- MEIJERE, J. C. H. DE, 1939, Naamlijst van Nederlandsche Diptera, *Tijdschr. Ent.* 82: 156.
- SACK, P., 1935, Dorylaidae, in LINDNER: Fliegen der palaearktischen Region 93, Stuttgart.
- WULP, F. M. VAN DER en J. C. H. DE MEIJERE, 1898, Nieuwe Naamlijst van Nederlandsche Diptera, *Tijdschr. Ent.* 41 (bijvoegsel): 62.

Amsterdam-W., Slotermeerlaan 157hs.

Doratifera oxlei Newman (Lep., Limacodidae). Bij het doorzien van de collectie van de heer F. J. VAN DER AA te Rotterdam trof ik daarin een vlinder aan, die voor de bezitter een probleem vormde en het voor mij eveneens werd. Naar de habitus en de vliegtijd te oordelen kwam nog het meest het geslacht *Eriogaster* in aanmerking, maar er waren te veel verschillen in kleur en tekening met de bekende soorten. Toen ik het exemplaar thuis nauwkeuriger kon bekijken, bleek bovendien het aderstelsel niet te kloppen. Ik kon echter niets vinden, wat ook maar in de verte met het dier overeenstemde.

Ik zond het daarom naar de Zoologische Staatssammlung te München, waar men de beschikking heeft over uitgebreide buitenlandse collecties. Na enige moeite gelukte het de heer F. DANIEL de vlinder te determineren als *Doratifera oxlei*, een soort, die thuis hoort in Australië. Het exemplaar werd gevangen te Doorn op 9 mei 1959. Het is een ♀ in nog vrij goede toestand. Natuurlijk is deze soort bij ons een adventief. De meest waarschijnlijke manier, waarop de vlinder levend en wel in Nederland is aangekomen, is wel per vliegtuig. In elk geval is het wel een zeldzaam gelukkig toeval, dat deze rariteit ook nog in handen viel van een verzamelaar! — LPK.

Verzoek. Wie kan mij helpen aan *Acherontia atropos* L. tegen goed materiaal?

C. NIES, Martinetstraat 26, Deurne.